

Taula rodona Els veterans

Els 3 premis i 2 més

Hem reunit alguns dels nostres escriptors més destacats d'aquest any per analitzar què suposa per als autors la diada de Sant Jordi i el que l'envolta: Isabel-Clara Simó, Lluís Maria Todó, Emili Teixidor, Màrius Serra i Julià de Jòdar • Entrevista de Francesc Bombí-Vilaseca • Fotografies de Pere Virgili

Què diferencia aquest Sant Jordi de l'anterior?

L.M.T. Que serà diumenge...

I.C.S. Sant Jordi és una fira, i per tant funciona com una fira comercial i els autors som els que menys hi entenem per explicar com funcionarà. Suposo que si plou serà una cosa i si no una altra, els editors faran el seu agost i potser firmarem algun exemplar. Des del punt de vista estratègic o de la indústria del llibre no crec que hi hagi cap diferència substancial.

J.J. Separarem la literatura de l'Estatut, que està molt bé, i la gent per tant recuperarà el sentit comú, llegirà més i s'oblidarà dels polítics.

M.S. A mi em sembla que aquest Sant Jordi serà com tots els Sant Jordi. Això sí, en aquests últims anys s'ha anat cap a una mena d'esponjament; des de l'òptica dels autors, dins de la incomoditat manifesta que significa aquell dia, tot el creixement de la Rambla de Catalunya ha canviat el centre de gravetat, amb el canvi de la xocolatada, que a veure com anirà, i les llibreries que ja intenten defugir les paradetes de la Rambla i se'n van Rambla de Catalunya amunt i pel passeig de Gràcia. És una cosa purament pragmàtica, però és una millora.

E.T. El fet de ser diumenge beneficiarà les comarques i potser pot perjudicar una mica, no sé fins a quin punt, Barcelona, però a Vic, Olot, Girona i tot això els va perfecte.

L.M.T. El meu canvi serà que per primera vegada en molts anys hauré de baixar al centre.

¿Es manté enguany la coïssor d'anys anteriors al voltant de l'espectacularització del Sant Jordi?

E.T. Hi va haver aquell manifest que reivindicava la importància de la literatura per Sant Jordi, i després hi va haver qui va declarar que no volia seure al costat de segons qui, i això va canviar l'orientació del manifest. Jo me'n desmarco, per això. Jo estic disposat a seure

D'esquerra a dreta: Màrius Serra, Lluís Maria Todó, Emili Teixidor, Isabel-Clara Simó i Julià de Jòdar

Autor busca títol

¿Us va costar gaire trobar el títol del darrer llibre?

L.M.T. A mi molt, fins a l'últim moment es deia *El quadern blau*, però era impossible, ja hi ha quaderns grisos i llibretes grogues... *El mal francès* està bé perquè té significats diversos.

I.C.S. A mi no em va costar gens, és el primer que vaig pensar, em feia gràcia, *Adéu-suau*. Era un joc de paraules per a mi fàcil, perquè com a valenciana l'adéu-siau no el tinc interioritzat. Jo pensava que l'editora me'l tombaria i en canvi es va entusiasmar.

M.S. La meua és una història trista amb final feliç. Durant els anys que escrivia el llibre pensava que el titularia *Falòrnia*, una paraula que m'entusiasma, però vaig fer una mica de treball de camp i em deien: "Tu sempre inventant paraules com *falòrnia*!". Ara estic content que es digui *Farsa*, però hi ha un punt de tristesa per les paraules en perill d'extinció.

J.J. Jo vaig estar molt de temps treballant amb un títol de treball que era *A la recerca de l'heroï proletari català*, però vaig veure que li donaria un aire massa irònic

que podria despistar el lector. Semblaria una farsa inconscient. Quan estava acabant, un dia, de cop, vaig tenir una il·luminació amb *El metall impur*, i vaig quedar content.

E.T. Jo reconec que tinc una feblesa pels jocs de paraules, i, de tant en tant, em trobo títols de coses que després no puc utilitzar. Amb *Sic transit Gloria Swanson* tot-hom em deia que no l'havia de posar. Jo miro que els títols m'agradin a mi, i en tinc una llibreta plena. En el cas de *Laura Sants* va ser bastant fàcil, la veritat...

al costat de la puta, del maricon, del lladre, de qui sigui, només faltaria!

I.C.S. Jo em vaig trobar a dins d'una parada amb una filera d'homes amb els pantalons abaixats, i una filera de dones histèriques al voltant d'un senyor que es diu Boris i que va ser tot un cavaller... mentre que nosaltres estàvem agredides en un raconet. A mi que els homes m'ensenyin el cul ja m'està bé, però potser no era el moment... Simultàniament t'assabentes que hi ha dos tipus d'autors: els que cobren per anar a firmar i els que no. I nosaltres estem en el grup dels que no cobrem i encara gràcies que ve algun lector perquè li

Taula rodona Els veterans

Ve de la pàgina 4

firmem un llibre... Parlem-ne: fem una fira d'aquest tipus, una fira de monstres i *freakies*, i una altra de normals. L'esperit del manifest era el d'acabar amb aquestes inco-moditats.

M.S. Aquestes són qüestions pragmàtiques en les quals tens tota la raó. Ara, si això ho veiem al Festival de Teatre de Tàrraga ho trobem magnífic perquè és teatre... Em sembla que nosaltres hem d'entendre el context i que aquest dia és un circ i tens dues opcions: participar-hi o no. Pots fer-ho amb la màxima dignitat possible i posant condicions per trobar-te còmode. Trobo una cosa molt més greu que això, i és la dimissió bastant generalitzada dels editors. És a dir, la falta d'editors, la falta de recanvis i la transformació del paper de l'editor en un funcionari, un gestor, un fabricant de no se sap què. Em sembla més greu perquè és el dia a dia, i no el dia de Sant Jordi, que en darrer terme és una fira de vanitats, i el contacte amb el lector no és firmar-li: "Per la Pepi". Jo tinc contacte més profund amb lectors a través de grups de lectura, i segur que tots hi estarem d'acord, i també a través del correu electrònic. Jo he optat per anar a firmar i per tant intento adaptar-m'hi en la mesura que les condicions siguin raonables.

J.J. Jo penso que el dia de Sant Jordi els que fem literatura hauríem d'estar més o menys junts, més que no pas al costat d'algú que t'ensenyi el cul o algú que escrigui llibres d'autoajuda, pels quals tinc molt de respecte, però a mi em confon i em deixa en una sensació incòmoda.

E.T. Trobo que als diaris no els costaria res, per exemple, a la llista de llibres més venuts separar entre literatura, no ficció i miscelània, o llibres de cuina. I als editors tampoc els costaria gens d'evitar casos com els que ha explicat la Isabel posant els autors de llibres de cuina en un lloc, els d'un altre tipus en un altre lloc... Això passa amb la música i amb moltes coses, fins i tot amb el Sónar! Tot l'esforç és dels autors. I aquesta mania de firmar els llibres ve dels Estats Units, on un llibre firmat val un deu per cent més. En països com ara França i Alemanya la gent paga per anar a veure els escriptors, i aquí hi ha la idea que la cultura s'ha de regalar i les administracions hi col·laboren, i no es fa pagar a les biblioteques ni enlloc.

L.M.T. La meua experiència és molt diferent. L'última vegada que vaig anar a firmar llibres a les Rambles per Sant Jordi se'm va acostar un senyor i em va dir: "M'ha agradat molt el seu llibre, senyor Bachs".

M.S. No hem de perdre de perspectiva que el dia de Sant Jordi és el dia de la no-lectura. Els lec-

El primer Sant Jordi

Com recorden la seva primera diada de Sant Jordi?

M.S. Jo recordo que vaig anar a robar tovalloles a l'Hotel Ritz amb el Jaume Capó, i que vam acabar a la Rambla molt tard assistint a la típica manifestació independentista al final del dia, amb la turbulència que això implicava l'any 1987. Vam anar a no sé quin còctel del Ritz i quan vam anar al lavabo ens vam endur una tovallola, i poc després vam anar a la llibreria Ona, que sempre tancaven amb Jordi Pujol i Marta Ferrusola, i em vaig veure obligat per la meua editora, que es deia Pilar Rahola, a dedicar-li un llibre a la Ferrusola, que no era santa de la meua devoció, però l'hi vaig dedicar: "Per a la primera dama d'un país que encara no sap si juga amb blanques o amb negres".

E.T. Jo recordo que vaig passar molta vergonya, exposat allà com un mico, i que després ho vaig superar dient: aquí no venim a vendre? I em vaig posar a cridar per vendre el llibre del que tenia al costat, que ja no recordo qui era, com si fos al mercat: "Comprin el llibre, que hi trobaran set assassinats, quatre violacions...!", i va donar resultat. Has de superar el primer moment.

I.C.S. Jo no me'n recordo. En canvi sí que recordo que el primer llibre me'l va presentar l'Ovidi Montllor a la

llibreria Catalònia... Érem molt pocs, però jo estava molt emocionada.

L.M.T. Jo recordo una gran il·lusió, perquè vaig començar a publicar bastant gran, i per haver ingressat finalment en aquest gremi que per mi era la cosa més olímpica del món... Em vaig asseure amb molta il·lusió els primers quinze minuts fins que vaig veure que ningú em demanava cap firma. Uns anys després l'experiència va ser molt surrealista, perquè la Isabel-Clara va guanyar el premi Sant Jordi amb *La salvatge*, i jo vaig quedar finalista amb *El joc del mentider*, i venien per parelles a comprar-los: les senyores es compraven la guanyadora i per als seus marits els compraven la meua, i jo m'esgarrifava de pensar quan arribessin a casa i obrissin el llibre que dirien...

J.J. El meu primer Sant Jordi va ser després de guanyar el premi Prudenci Bertrana, el 2004. Abans no hi havia participat mai simplement perquè no m'importava, i va ser la prova que el premi no servia de gaire: aquella sensació desoladora de ser allà sense que vingués ningú mentre pels altaveus anunciaven: "Tenim el premi Prudenci Bertrana!". Un bany de solitud total. Si no ets conegut el premi per si sol no ajuda gaire.

Teixidor, De Jòdar, Serra, Simó i Todó al llarg de la taula rodona que van mantenir en una de les sales de la nova seu del diari AVUI

tors als quals aspirem són gent que més o menys està al dia i entra a les llibreries, però per una estranya concomitància d'origen estrictament comercial es va fer que les llibreries sortissin al carrer a intentar pescar aquesta mena de públic no lector que pot comprar un llibre a l'any. Si algú em confon amb qui sigui no deixa de resultar-me xocant però coherent.

J.J. El tema central és si el dia de Sant Jordi els escriptors hem d'intervenir activament a intentar que cada Sant Jordi tingui una certa definició en funció dels interessos col·lectius dels escriptors respecte al públic o a les editorials. No sabem, per exemple, què passarà amb la política cultural d'aquest país l'any que ve i el següent, i potser els escriptors hauríem d'intervenir més el dia de Sant Jordi donant la campanada. Nosaltres som les primeres víctimes de la individualització. Una cosa és que escriguis llibres, i l'altra que acceptis navegar pel mar del tot és igual.

És com si als escriptors no us fes gaire il·lusió, el dia de Sant Jordi...

I.C.S. T'ho explico des del meu punt de vista: aquí hi ha dues coses que sempre es barregen, una és el llibre i l'altra la literatura. L'escriptor ha de ser prou humil o obert per col·laborar amb la indústria sempre que l'hi demanen. Forma part del teu ofici i et demanen anar un dia a l'any a firmar, un altre dia et demanen fer presentacions i tot allò que va en benefici de la venda del teu llibre, per tant tampoc t'és aliè. Aquesta col·laboració a la inversa no hi és: l'editor tradicionalment t'ajudava a buscar dades i biblio-

grafia i contactes, però això ha desaparegut. Crec que la part literària ha d'estar disponible a col·laborar alegrement, gratuïtament i simpàticament en qualsevol fet que en definitiva és per benefici nostre, i no val fer el diví... Forma part de l'ofici, però amb un límit.

J.J. Reconeix que a mi m'agrada fer el diví i l'estupend, no per posició de classe sinó simplement per respecte a la literatura.

I.C.S. Són actituds. Jo estic disposada a fer el que em demanen els editors sempre que siga raonable. Arriba un moment que m'he sentit agredida, incòmoda, i he vist que ja no era la meua funció. Una cosa és demanar-me col·laboració i l'altra confondre'm amb una folklorista.

J.J. Costa molt escriure un llibre, i la gent ho ha de saber, i que està fet al servei de la salut pública i que no són llibres escrits en un dia ni en dos ni en tres, amb una llengua i un país en unes condicions determinades, i això el Sant Jordi ho difumina tot.

I.C.S. I que és un art!

M.S. Però la festa és una altra cosa: o hi jugues o no. Jo el que intento és marcar unes regles del joc: on anirem?, al costat de qui estarem i en quines condicions?

I.C.S. Cap editor t'obliga tampoc a fer una cosa que no vulguis...

E.T. No s'hauria de deixar perdre aquest impuls natural de la gent que surt, i aquesta gresca, però potser caldria replantejar algunes polítiques. Una setmana abans, per exemple, han fet el Saló del Llibre Infantil i Juvenil, que cada any té més

Passa a la pàgina 9

Taula rodona Els veterans

Julià de Jòdar

Badalona, 1942

El metall impur

Proa. Premi Sant Jordi

Era un autor desconegut fins que el 1997 va debutar amb *L'àngel de la segona mort* (Quaderns Crema), primer volum de la trilogia *L'atzar i les ombres* i amb el qual va guanyar els premis Cavall Verd i Ciutat de Barcelona. Va continuar la sèrie el 2001 amb *El trànsit de les fades* (Quaderns Crema), que va guanyar el premi de la Crítica, i ara ha acabat la trilogia amb *El metall impur*, que ha guanyat l'últim premi Sant Jordi.

També ha publicat el llibre de relats *Zapata als Encants* (Quaderns Crema, 1999), i *L'home que va estimar Natàlia Vidal* (Edicions 62, 2003), premi Prudenci Bertrana.

En una altre àmbit el 2005 va publicar *Fot-li, que som catalans!* (L'Esfera dels Llibres), amb Xavier Bru de Sala i Miquel de Palol, amb els quals continua col·laborant a l'AVUI.

A *El metall impur*, Julià de Jòdar tanca l'etapa d'aprenentatge de Gabriel Caballero i el posa a treballar en una foneria i pot explicar l'epopeia d'una classe treballadora sovint deixada de banda des de les elits intel·lectuals.

Quin llibre voldria que li regaleassin?
"Prefereixo les sorpreses".

Màrius Serra

Barcelona, 1963

Farsa

Planeta. Premi Ramon Llull

Crucigramista, enigmista verbívor, articulista, presentador de ràdio i televisió... i, sobretot, escriptor. Serra va començar a publicar –i a participar com a autor la diada de Sant Jordi– després de guanyar el premi El Brot el 1987, amb *Amnèsia*, i va seguir publicant llibres com ara *Mon oncle* (Proa, 1996), *La vida normal* (Proa, 1998) i *Ablatanalba* (Edicions 62, 1999).

Va resultar, però, que un llibre sobre ludolingüística, *Verbàlia* (Empúries, 2000), va superar totes les expectatives i aquesta faceta va eclipsar una mica la creació literària, que ara fa el ple amb *Farsa*, un llibre amb el qual aposta de nou per la creació de novel·la de ficció i reivindica la invenció com a valor literari.

Quin llibre voldria que li regaleassin?
"No m'agrada que em regalin llibres per Sant Jordi, però m'he regalat les *Històries increïbles*, de Palèfat, de la col·lecció de clàssics de la Bernat Metge, un racionalista del segle VI que desmunta tots els mites".

Isabel-Clara Simó

Alcoi, 1943

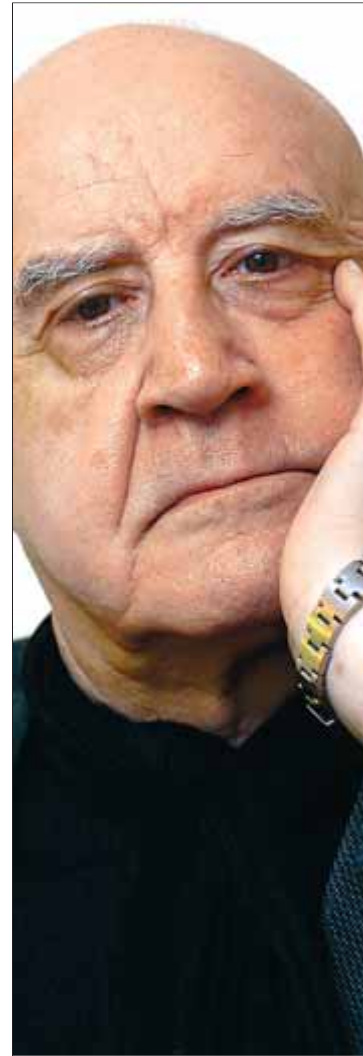
Adéu-suau

Edicions 62

És considerada una de les autores més importants de la literatura catalana actual. Es va donar a conèixer el 1979 amb el recull de narracions *És quan miro que hi veig clar* (Selecta), premi Víctor Català, i des d'aleshores ha publicat un gran nombre de llibres, entre els quals *Júlia* (La Magrana, 1983); *Ídols* (La Magrana, 1985), Premi de la Crítica al País Valencià; *El mossén* (Edicions 62, 1987), basada en la vida de Jacint Verdaguer; *La salvatge* (Proa, 1993), premi Sant Jordi, obra traduïda a diversos idiomes; *El professor de música* (Columna, 1998); *El gust amarg de la cervesa* (Columna, 1999) i l'assaig sobre Montserrat Roig *Si em necessites xiula*.

A *Adéu-suau* ens endinsa en l'univers de la memòria, la història i la identitat del nostre país mitjançant uns personatges que van al límit.

Quin llibre voldria que li regaleassin?
"A mi m'agradaria que me'n regaleassin un del Jean Charlon que es diu *L'amazona*, que no l'he localitzat encara però en tinc molt bones referències".

Emili Teixidor

Roda de Ter, 1933

Laura Sants

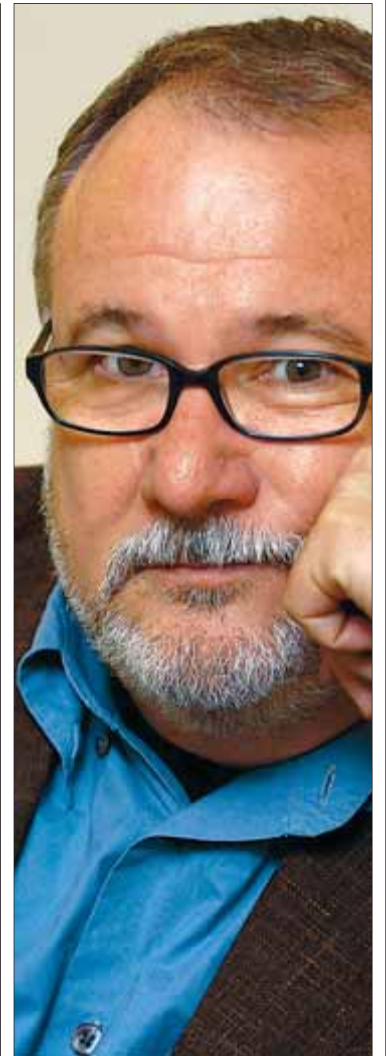
Columna

És un dels escriptors més coneguts del país, tant per la seva presència a la ràdio i a la televisió com per la seva trajectòria literària. Molts el coneixeran per la seva dedicació a la pedagogia i la literatura infantil i juvenil amb llibres com ara *Didac*, *Berta i la màquina de lligar boira*, *L'ocell de foc* i *L'amiga més amiga de la Formiga Piga* (tots publicats per Cruïlla), a més d'haver estat mereixedor de premis com ara el Joaquim Ruyra de Literatura Juvenil i el de la Crítica Serra d'Or de Literatura Juvenil.

El seu primer llibre per a adults va ser *Sic transit Gloria Swanson*, premi Serra d'Or el 1979. Després van venir *Retrat d'un assassí d'ocells* (ara reeditada per Proa; finalista del Creixells el 1986), *El llibre de les mosques* (Proa, premi Sant Jordi 1999) i, el 2003, *Pa negre* (Columna, premi Joan Creixells, el Lletra d'Or i el Premi Nacional de Literatura).

A *Laura Sants* utilitza la novel·la de Llor *Laura a la ciutat dels sants*, per parlar de la degradació moral de la societat actual.

Quin llibre voldria que li regaleassin?
"Jo he demanat el volum de *Les mil i una nits* que ha editat el Cercle de Lectors il·lustrat per Frederic Amat, perquè és una manera de col·leccionar pintura".

Lluís Maria Todó

Barcelona, 1950

El mal francès

Destino. Premi Josep Pla

Traductor, professor universitari i escriptor, la carrera literària de Lluís Maria Todó es va iniciar el 1992 amb la publicació d'*Els plers ficticis*, una mica tard si tenim en compte que ja el 1969 tenia clar que volia ser escriptor. Després van venir *El joc del mentider* (Columna, finalista del premi Sant Jordi el 1994), *L'adoració perpètua* (Columna, 1997), *El cant dels adéus* (2001) i *Isaac i els dubtes* (La Magrana, 2003).

Ha fet traduccions d'autors de referència com ara Flaubert, Guy de Maupassant, Gerard de Nerval, Émile Zola i Antoine-François Prévost, i codirigeix la col·lecció de clàssic universals *Biblioteca Pompeu Fabra*.

A *El mal francès* relata com en un moment de crisi creativa retroba els diaris que va escriure el 1969, quan estudiava a la universitat de Pau (Occitània) i va descobrir, sobretot a través de la literatura, que era homosexual... La reflexió entorn del dietari li serveix per reflectir el pas dels anys.

Quin llibre voldria que li regaleassin?
"El segon volum de les memòries de Sándor Márai".

Taula rodona Els veterans

Ve de la pàgina 6

èxit. Podrien anar reunint les diferents especificitats, els infants a la Casa de la Caritat, els de cuina, per exemple, al Poble Espanyol... i contribuir en a poc a poc a orientar i educar una mica la gent. Ara treuen tots els estocs...

M.S. I hi ha molts llibres fabricats expressament per a aquesta diada... El que hi ha és un excedent d'energia que cal saber canalitzar.

J.J. Jo em pregunto si és més satisfactori estar d'estaquirot tot un dia esperant per firmar o fer un acte, meu i propi, amb deu lectors...

I.C.S. Des d'un punt de vista comercial, jo tinc la impressió que sí que s'estan remenant coses en el món dels editors i llibreters, perquè s'ha apostat clarament pel Saló del Llibre i s'està apostant per una renovació de la Setmana del Llibre en Català.

I s'està apostant pels autors?

M.S. La resposta és no.

J.J. No ens enganyem, nosaltres hem de crear un *fringe*, una mena de sector a part. El creixement exponencial de la mercaderia ofega els autors literaris. Al Festival d'Edimburg el *fringe* és molt més important que la secció oficial, ara mateix.

L.M.T. Una de les coses que potser ens molesten és que posar-nos en una taula esperant lectors ens posa davant d'una situació que no ens agrada, que és la nostra condició de venedors d'alguna cosa. Estem més bé tancats a casa amb els nostres fantasmes i les nostres paraules, però si no volguéssim vendre els llibres no els escriuríem. N'hi ha alguns que tenen cues, però l'experiència que he tingut jo assegut al costat

d'algun d'aquests de la tele, esperant, i les coses que he hagut de pensar i de suar... i resulta que em diuen senyor Bachs!

J.J. La primera vegada que vaig anar a firmar va ser a la Setmana del Llibre en Català, l'any que em van donar el Premi Ciutat de Barcelona. Els dos llibres que vaig vendre van ser a un senyor desconegut i... al Todó.

M.S. I aquest any tindràs cues i tot!

E.T. Els departaments de relacions públiques i les associacions d'escriptors haurien de vetllar per no posar cap escriptor en una situació humiliant.

L.M.T. Com a traductor t'asseguro que el 99% dels traductors es deixarien tallar un dit de la mà per tenir un dia i sortir al carrer i que vingués la gent a demanar firmes o a comprar llibres. Els actors tenen festivals de cine i de teatre, els arquitectes deuen tenir

Un moment distès de la sessió fotogràfica, amb tots deu autors triats per a la trobada, els veterans i els nouvinguts

els seus premis, cada gremi té les seves coses. Però mentre les editorials vinguin el dia de Sant Jordi més de la meitat que tot l'any és una mica difícil intentar canviar les coses...

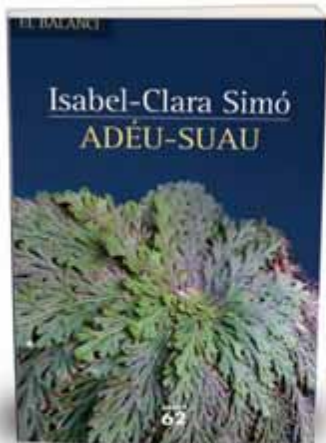
Avui els premis són sovint estratègies comercials...

I.C.S. Tots sabem que s'ha adozenat. Això no vol dir que no guanyin les bones obres, això no ho poso en discussió, però s'ha convertit en un acte comercial...

J.J. Gràcies, per la part que ens toca...

M.S. Jo penso que viurem en poc temps una reformulació, perquè és un model periclitat, és del segle XX, quan hi havia un garant de prestigi que era una entitat i uns criteris culturals, i després un professional, un impressor, ho traspassava a un llibre. Això, que formalment alguns premis mantenen, ha canviat, i ara l'impressor és l'impulsor perquè per a ell és una inversió, i els que som aquí, que ho hem viscut, per molt crítics que en puguem ser veiem que es perpetua, perquè té un seguiment.

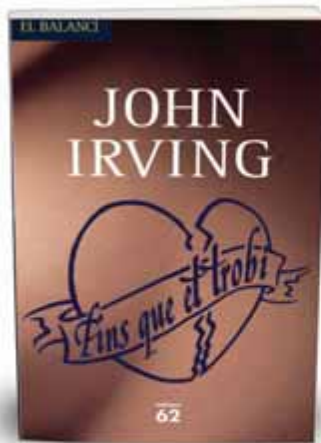
J.J. Els premis també són de vegades una manera de competir i dir-nos a nosaltres mateixos que també tenim dret a tenir un gran públic.

La gran novel·la d'Isabel-Clara Simó

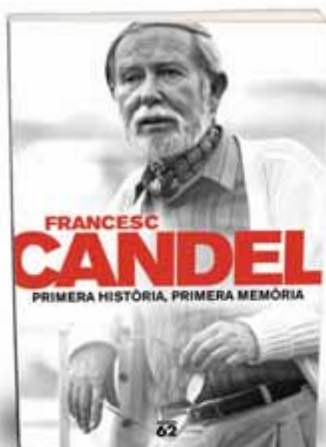
Digues no a la violència, talla amb els mals rotllos!

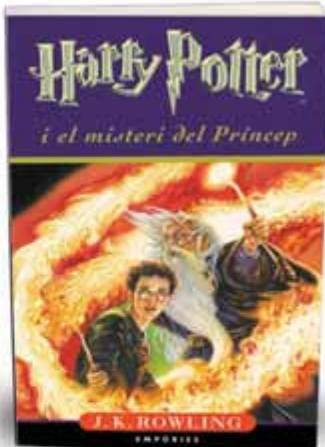
La nova obra mestra de John Irving

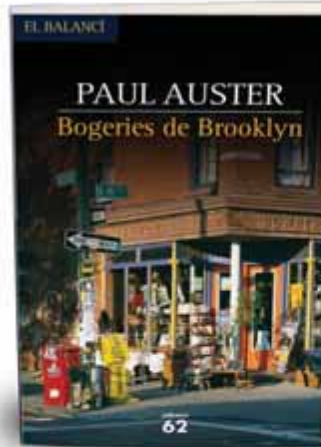
Les anècdotes més sucoses de FREAKANDÓ MATINER (inclou CD)

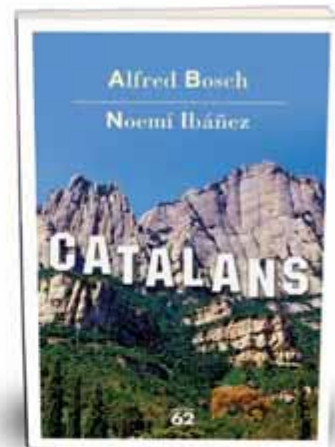
Les memòries d'una infància marcada per la Guerra Civil

El sisè curs d'en Harry Potter a Hogwarts

L'Auster més càlid

Un llibre per poder explicar qui som els catalans